

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління

Кафедра економічної теорії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного факультету

Л. Л. Станіславова

03.09.2020 р.

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна **Громадянське суспільство**

Освітньо-професійна програма **Психологія**

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Любохинець Лариса Сергіївна
Профайл викладача	http://et.khnu.km.ua/2020/03/10/lyubohynets-larysa-sergiyivna/
E-mail викладача(ів)	lubohinets@ukr.net
Контактний телефон	заповнюється за домовленістю
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=6303
Навчальний рік	2020-2021
Консультації	Очні: середа, 3-я пара, 4-506 онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Форма семестрового контролю			
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІРС	Курсовий проект	Курсова робота	Залік	Іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
О	Д	2	54	4	120	60	30		30		60			+	

Анотація дисципліни

Дисципліна «Громадянське суспільство» передбачає вивчення процесу становлення та еволюції розвитку громадянського суспільства в Україні, визначення ролі держави у формуванні демократичного суспільства, забезпечення сталого розвитку. Дисципліна має міждисциплінарний характер, є складовою обов'язкової частини дисциплін загальної підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія за освітньо-професійною програмою Психологія. Дисципліна викладається для студентів денної та заочної форм навчання. При викладанні дисципліни використовуються активні і творчі форми проведення занять, зокрема оглядові лекції (для студентів заочної форми навчання), елементи комп'ютерного моделювання, слайди, ситуаційні вправи тощо

Пререквізити: Філософія, Соціальна психологія з тренінгом комунікативності.

Кореквізити: Організаційна психологія, Психологічна реабілітаційна робота, Кризова психологія та віктимологія

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Формування особистості фахівця, здатного вирішувати типові та складні завдання механізму функціонування громадянського (демократичного) суспільства та його інститутів, визначення місця і ролі публічної влади (правової держави) у процесі становлення громадянського суспільства, ознайомлення з основами та принципами взаємовідносин громадянського суспільства та держави та умов сталого розвитку.

Завдання дисципліни. Надати базові знання про сутність, особливості, проблеми та тенденції розвитку громадянського (демократичного) суспільства у світі та в Україні; набуття вмінь аналізувати та оцінювати

сучасну політичну практику та місце органів місцевого самоврядування, громадських організацій у соціально-політичних процесах

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: **усвідомлювати** моральні, культурні, наукові цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства; **реалізувати** свої права і обов'язки як члена суспільства; **визначати** базові цінності інститутів громадянського суспільства та роль організацій громадянського суспільства в соціально-економічному розвитку країни; взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності; **оцінювати** результативність та ефективність сталого розвитку громадянського суспільства в умовах соціально-економічних змін; **демонструвати** соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1	Еволюція громадянського суспільства та етапи його формування. Моделі громадянського суспільства.	Еволюція громадянського суспільства та етапи його формування.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4	[1, с. 6-12; 2, с. 6-22; 5, с. 12-68]
2	Еволюція громадянського суспільства та етапи його формування. Моделі громадянського суспільства.	Моделі громадянського суспільства.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Отримання завдання для виконання індивідуального домашнього завдання	4	[1, с. 6-12; 2, с. 6-22; 5, с. 12-68]
3	Громадянське суспільство та правова держава.	Громадянське суспільство та правова держава.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підбір матеріалів, опрацювання літературних джерел для виконання ІДЗ.	4	[1, с. 6-12; 2, с. 22-24, 34-40 4, с. 143-190 5, с. 68-202, 331-349]
4	Громадянське суспільство і демократія.	Громадянське суспільство і демократія.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестового контролю з т.1-3	4	[1, с. 12-32; 2, с. 40-60; 3, с. 87-111 5, с.84-130 6, с. 190-209]
5	Теорії суспільного вибору.	Теорії суспільного вибору.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Виконання ІДЗ	4	[1, с. 33-35;; 3, с. 87-111, 301-316; 5, с. 289-330 6, с. 407-436]
6	Теорії суспільного вибору.	Теорії суспільного вибору.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Виконання ІДЗ	4	[1, с. 33-35;; 3, с. 87-111, 301-316; 5, с. 289-330 6, с. 407-436]
7	Демократія, економічна свобода та економічний порядок.	Демократія, економічна свобода та економічний порядок.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до поточної контрольної роботи, виконання ІДЗ	4	[1, с. 41-47; 2, с. 64-67; 3, с. 301-316; 6, с. 438-584]
8	Демократія, економічна свобода та економічний порядок.	Демократія, економічна свобода та економічний порядок.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання поточної контрольної роботи за т.1-5	4	[1, с. 41-47; 2, с. 64-67; 3, с. 301-316; 6, с. 438-584]
9	Соціалізація громадянського суспільства.	Соціалізація громадянського суспільства.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Виконання ІДЗ	4	[1, с. 35-40; 2, с. 67-80; 3, с. 156-207 6, с.268-355]

10	Соціалізація громадянського суспільства.	Соціалізація громадянського суспільства.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Виконання ІДЗ	4	[1, с. 35-40; 2, с. 67-80; 3, с. 156-207 6, с.268-355]
11	Інтелектуальна активність громадянського суспільства.	Інтелектуальна активність громадянського суспільства.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Виконання ІДЗ	4	[1, с. 35-41; 5, с. 462-494; 6, с. 190-209]
12	Інтелектуальна активність громадянського суспільства.	Інтелектуальна активність громадянського суспільства.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Тестовий контроль Т.5-7	4	[1, с. 35-41; 4, с. 190-209 6, с. 462-494]
13	Соціальна відповідальність суб'єктів громадянського суспільства як чинник сталого розвитку.	Соціальна відповідальність суб'єктів громадянського суспільства як чинник сталого розвитку.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Оформлення та здача індивідуального домашнього завдання	4	[2, с. 67-80; 4, с. 597-629 5, с. 409-460; 6, с. 177-184]
14	Соціальна відповідальність суб'єктів громадянського суспільства як чинник сталого розвитку.	Соціальна відповідальність суб'єктів громадянського суспільства як чинник сталого розвитку.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття та поточного контролю.	4	[2, с. 67-80; 4, с. 597-629 5, с. 409-460; 6, с. 177-184]
15	Проблеми функціонування громадянського суспільства у світлі глобальних проблем сучасності.	Проблеми функціонування громадянського суспільства у світлі глобальних проблем сучасності.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Модульна контрольна робота т.6-9	4	[3, с. 330-339 4, с. 716-747]

Примітка: * Лекції і практичні заняття проводяться один раз у тиждень по дві години

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу з дисципліни відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, індивідуальне домашнє завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відзвітувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ (<http://khnu.km.ua/root/files/01/06/03/006.pdf>).

При виконанні індивідуального домашнього завдання з дисципліни студент має дотримуватися політики доброчесності. У разі наявності плагіату він отримує незадовільну оцінку і має виконати індивідуальне домашнє завдання за новим варіантом.

Критерії оцінювання результатів навчання

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою відповідно до Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті (<https://www.khnu.km.ua/root/files/01/06/03/0004.pdf>). Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості і встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем; якість виконання, набуття теоретичних знань і практичних навичок перевіряється шляхом написання поточної контрольної роботи. Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми; вміння студента обґрунтувати прийняті рішення при розв'язанні ситуаційних вправ; своєчасного виконання домашнього завдання.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота			Самостійна, індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Усний виступ на практичному занятті (мінімальна кількість оцінок - 5)	Тестовий контроль	Контрольна робота	Індивідуальне завдання	Залік
0,5	0,1	0,2	0,2	За рейтингом

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти п'яти тестових завдань різної складності, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 25. Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестові завдання	1–13	14–16	17–22	23–25
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

На тестування відводиться 30 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Семестровий контроль (залік)

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення усіх оцінок до електронного журналу.

Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться в межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ECTS	Інституційна шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання
A	4,75-5,00	5	Зараховано Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок. Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками. Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками. Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією. Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
B	4,25-4,74	4	
C	3,75-4,24	4	
D	3,25-3,74	3	
E	3,00-3,24	3	
FX	2,00-2,99	2	Незараховано Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.
F	0,00-1,99	2	

Питання для самоконтролю здобутих студентами результатів навчання

1. Генезис поняття «Громадянське суспільство»
2. Сутність та функції громадянського суспільства
3. Структура громадянського суспільства.
4. Функціональні моделі громадянського суспільства.
5. Особливості громадянських суспільств у США і в Європі.
6. «Наздоганяюча модель» розвитку громадянського суспільства.
7. Особливості становлення громадянського суспільства в Україні
8. Взаємозв'язок громадянського суспільства та правової держави.
9. Правова держава як основа формування громадянського суспільства
10. Соціальна держава та громадянське суспільство
11. Взаємодія громадянського суспільства і держави

12. Поняття демократії її можливості та важелі використання.
13. Демократичні принципи, процедури та умови роботи громадянського суспільства
14. Сучасні моделі демократії.
15. Громадянське суспільство як основа демократії.
16. Демократія та політичні організації
17. Політичні та правлячі сили.
18. Політична влада
19. Групи спеціальних інтересів та лобізм
20. Бюрократія як наукова категорія: суть, ознаки та атрибути бюрократії.
21. Економіка бюрократичних структур та адміністративний ресурс
22. Основи теорії суспільного вибору.
23. Суспільний вибір в умовах прямої демократії
24. Суспільний вибір в умовах представницької демократії
25. Політична конкуренція та формування коаліційних урядів.
26. Соціалізація громадянського суспільства
27. Соціальна політика та її моделі
28. Соціальне партнерство у вирішенні суспільних проблем
29. Нерівність та бідність: значення та способи оцінки
30. Перерозподіл та справедливість.
31. Функції суспільного добробуту.
32. Інтелектуальний капітал у національному та міжнародному вимірах
33. Поняття та функції громадської думки.
34. Інституціалізація громадської думки
35. Політична культура як системоутворюючий фактор розвитку громадянського суспільства.
36. Вплив цифровізації на формування цифрових компетентностей суб'єктів громадянського суспільства
37. Соціальна відповідальність та чинники її становлення
38. Сталий розвиток як спосіб збереження довкілля
39. Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку
40. Розвиток соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства
41. Соціальна відповідальність держави
42. Становлення, розвиток та моделі корпоративної соціальної відповідальності
43. Екологічна компонента соціальної відповідальності
44. Глобальне громадянське суспільство: суть, складові та особливості становлення
45. Світова практика створення Національних фондів з підтримки інституційного розвитку громадянського суспільства та розвитку соціального партнерства
46. Проблеми розвитку громадянського суспільства за умов поглиблення євроінтеграційних процесів
47. Міграційні процеси. Види та форми сучасної міграції
48. Поняття міжнародних відносин.
49. Особливості міжнародного права. Міжнародне гуманітарне право.
50. Урядові і неурядові міжнародні організації. НАТО.

Рекомендована література

Основна література

1. Абетка політична. Громадянське суспільство і політика : навчальний посібник. За наук. ред. док. наук держ. упр. О. В. Радченка, вид. 11-е, доп. і перероб. – Київ : 2016. – 48 с.
2. Громадянська освіта : посібник / О.В. Літвінов, Н.М. Літвінова, за заг. ред. О. В. Літвінова. – Дніпро : ТАМАРИСК, 2017. – 100 с.
3. Єфремов Д. П. Економіка суспільного сектору: навч. посіб. / Д. П. Єфремов, Н. В. Фелірко. – Київ : КНЕУ, 2014. – 351 с.
4. Основи демократії: підручник / за ред. А.Ф.Колодій. – Львів. Астролябія, 2009. – 832 с.

Додаткова література

5. Громадянське суспільство: політичні та соціально-правові проблеми розвитку : монографія / Г. Ю. Васильев, В. Д. Воднік, О. В. Волянська та ін. ; за ред. М. П. Тřebіна. – Харків : Право, 2013. – 536 с.
6. Длугопольський О. В. Теорія економіки державного сектора: Навчальний посібник. – Київ : ВД «Професіонал», 2007. – 592 с.